

Univerza v Mariboru

OD PRVE VIŠJE ŠOLE DO UNIVERZE

ZAČETEK IN RAZVOJ VIŠOKEGA ŠOLSTVA V MARIBORU

»Mariborsko visoko šolstvo je zrastle iz potreb in na pobudo gospodarstva in javnih služb v času odločnih prizadevanj republiškega vodstva po korenitejši reformi visokega šolstva. Reforma je slonela na principih stopnjevanja, inverzije ter demokratizacije, in na teh izhodiščih so bile zasnovane višje šole v Mariboru. Bile so otrok reformnih prizadevanj, ki so izhajala iz spoznanja, da bo bodoči gospodarski in družbeni razvoj odločilno odvisen od števila in kakovosti visokošolskih kadrov.« (Bračič, V. (1971): Ustanovitev visokošolskih zavodov v Mariboru, Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru MCMLXI – MCMLXXI. Maribor 1971, str. 4.)

Odločba o imenovanju posebne komisije

Pri okrajnem ljudskem odboru Maribor je bila 22. februarja 1960 imenovana posebna komisija z nalogo, da v sodelovanju s pristojnimi republiški organi ter zainteresiranimi gospodarskimi organizacijami in ustanovami pripravi vse potrebno (učne programe, učitelje in prostore) za ustanovitev višjih in visokih šol v Mariboru.

Vir: Pokrajinski arhiv Maribor, fond Okrajni ljudski odbor Maribor 1956-1965 (AŠ 1496)

MARIBOR DOBI PRVO VIŠJO ŠOLO

Že pred tem je republika skupščina 2. julija 1959 obravnavala in sprejela zakon o ustanovitvi **Višje komercialne šole**, vendar brez navedbe kraja sedeža šole. Čeprav so v Ljubljani imeli za šolo vse pripravljeno, je izvršni svet s posebnim odlokom dne 8. septembra 1959 naročil Mariboru, naj pripravi vse potrebno in z odredbo določi za sedež šole Maribor. Ob ustanovitvi so na šoli delali 4 oddelki: oddelek za splošno komercialno, oddelek za zunanjo trgovino, oddelek za knjigovodstvo in finance ter oddelek za bančništvo. Do leta 1962 sta se jim pridružila še oddelek za turizem in gostinstvo ter oddelek za transport in zavarovanje. Šola je bila čez dve leti preimenošana v **Višjo ekonomsko komercialno šolo**, ob desetletnici, leta 1969, pa je bila preosnovana v štiriletno **Visoko ekonomsko komercialno šolo**, ki je leta 1972 dobila tudi pravico podeljevanja doktorata. (Bračič, V. (1975): Ustanovitev in razvoj visokošolskega središča v Maribor; Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru 1961-1975 Univerza v Mariboru. Maribor 1975, str. 11.)

Slovesnost ob odprtju prve višje je pričel prvi ravnatelj šole Tine Lah, ki je po uvodnem pozdravu gostov poročal o delu pripravljalnega odbora in o izredno množičnem vpisu študentov. (Bračič, V. (1984): Prispevki za zgodovino visokega šolstva v Mariboru. Maribor 1984, str. 44.)

Med govorom Tineta Laha v prvi vrsti od leve proti desni sedijo: redna učiteljica na VKŠ Ostoja Durjava in Danilo Vezjak, tajnik okrajne Trgovske zbornice Bogomir Deželak, dekan Ekonomske fakultete v Ljubljani Stane Krašovec in predsednik Trgovske zbornice LRS Miloš Vehovar.

Slovesnost ob odprtju Višje komercialne šole 23. oktobra 1959 v dvorani na Mladinski 9

Vir: UM

Prvi diplomski izpiti na Višji komercialni šoli

Vir: Večer

15. septembra 1961 je priobčil VEČER kratko poročilo s fotografijo: »Danes dopoldan so pričeli slušatelji višje komercialne šole v Mariboru polagati prve diplomske izpite. Dogodek je toliko bolj pomemben, ker so to prvi izpiti te vrste v severovzhodni Sloveniji. Za izpite, ki bodo danes in jutri dopoldne, se je prijavilo šest kandidatov.« (Bračič, 1984, 74.)

Od leve proti desni sedijo študent, direktor Višje komercialne šole Tine Lah, predstojnik Oddelka za bančništvo dr. Rudi Crnkovič in profesor višje šole dr. Danilo Vezjak.

MARIBOR DOBI ŠE ENO VIŠJO ŠOLO

26. novembra 1959 je republika skupščina z zakonom ustanovila dvoletno **Višjo tehniško šolo s strojnimi, elektrotehničkim, tekstilnim, gradbenim in kemijskim oddelkom**. Z delom je začela februarja 1960. Šola je bila leta 1973 preosnovana v štiriletno **Visoko tehniško šolo**. (Bračič, 1975, 11)

Jože Kolarič med govorom na slavnostnem odprtju Višje tehniške šole v Mariboru

Vir: UM

Slovesnost je potekala 5. marca 1960 v dvorani tehnične srednje šole na Gosposvetski 9 v Mariboru.

Slavnostno odprtje Višje tehniške šole

Vir: UM

Udeležili se je tudi predsednik takratne slovenske vlade Boris Kraigher (prvi z leve), ki je ustanovitev šole med drugim utemeljil z besedami: »Skokoviti tehnični razvoj je značilen za današnji čas, ki dobiva značaj znanstveno tehnične revolucije in terja ustrezno reformo tudi na področju izobraževanja tehničnih kadrov.« (Bračič, 1971, 4)

V prvi vrsti sedijo od leve proti desni: Boris Kraigher (predsednik IS LRS), dr. Božidar Lavrič (predstojnik Univerze v Ljubljani), Jože Tramšek (predsednik OLO Maribor) in dr. Marko Šnuderl (zvezni ljudski poslanec). V drugi vrsti sedijo: Stane Knez, Vlado Gerbec in Ludvik Gabrovšek (sekretar sveta za šolstvo LRS).

Prvo brucovanje v Mariboru so 30. oktobra 1960 v dvorani gospodarskega razstavišča (sejmišča) pripravili študentje Višje tehniške šole.

Vir: UM

Brucemajor priganja bruce pred »Zelenega carja«

USTANOVITEV NOVIH TREH VIŠJIH ŠOL V MARIBORU

Na predlog iz Maribora in ob podpori izvršnega sveta je skupščina LR Slovenije 24. junija 1960 sprejela zakon o ustanovitvi treh višjih šol v Mariboru: dvoletne **Višje agronomske šole**, ki je pričela z delom v 3 oddelkih (oddelku za poljedelstvo, oddelku za živalorejstvo ter oddelku za sadjarstvo in vinogradništvo), dvoletne **Višje pravne šole** in triletno **Višje stomatološke šole**, ki je bila ustanovljena z nalogo strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja študentov za strokovno zobozdravstveno-terapevtsko delo. Slednja je po desetih letih uspešnega delovanja prenehala delovati z likvidacijo na dan 30. septembra 1970. Stomatološki oddelek Medicinske fakultete v Ljubljani je namreč v začetku leta 1966, v skladu s splošnimi pravili o umestnosti stopnjevanega študija nasploh in stomatologije še posebej, predlagal, da se stopnjski študij stomatologije odpravi, in tako posredno predlagal tudi odpravo Višje stomatološke šole v Mariboru. (Bračič, 1984, 223-224)

Skupna slovesnost ob odprtju Višje agronomske šole, Višje pravne šole in Višje stomatološke šole 3. oktobra 1960

Vir: UM

V prvi vrsti stojijo med petjem državne himne od desne proti levi: prvi direktor Višje agronomske šole Jože Butinar, član izvršnega sveta Tone Bole, sekretar okrajnega komiteja ZKS Maribor Miloš Ledinek, predsednik IS LRS Boris Kraigher, sekretar za prosveto in kulturo pri zvezni vladi Krste Crvenkovič in predsednik OLO Maribor Jože Tramšek. V drugi vrsti od desne proti levi stoji prvi direktor Višje pravne šole France Venturini, diplomnik, za njim so Tine Lah, Vladimir Bračič in prvi direktor Višje stomatološke šole Maribor dr. Aleksander Sterger. Pred njimi je dirigent Jože Gregorc.

Slovesnost je potekala v zgradbi Srednje kmetijske šole na Vrbanški 30 pod Kalvarijo, kjer je učilnica, laboratorije in delavnice za praktični pouk skupaj s posestvom dobila z odlokom okrajnega ljudskega odbora Maribor v uporabo Višja agronomska šola. Po sprejetju zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o Višji agronomski šoli leta 1971 je šola dobila še pravico do raziskovalnega dela.

Vir: UM

Slovesno odprtje novega šolskega poslojstva Višje stomatološke šole 19. decembra 1964

Vir: UM

Ludvik Gabrovšek, sekretar in član IS LRS (republiške vlade) in dr. Aleksander Sterger, prvi direktor Višje stomatološke šole, med ogledom prostorov, po mnenju mnogih takrat najsodobnejše opremljene tovrstne šole v Jugoslaviji.

Idealni pogoji za delo

Vir: UM

Študentka 3. letnika pri praktičnih vajah na Kliničnem oddelku nove zgradbe Višje stomatološke šole leta 1964.

Slovesna podelitev prvih diplom na Višji pravni šoli 29. septembra 1962 (Dom notranje uprave ob Marčičevi ulici)

Vir: UM

V prvi vrsti sedijo od leve proti desni: Jarošlav Černigoj (namestnik predstojnika Združenja), dr. Jože Gorican (profesor Pravne fakultete Univerze v Ljubljani), Jože Pernuš (predsednik Sveta Univerze v Ljubljani), Vladimir Bračič (predstojnik Združenja), France Venturini (prvi direktor Višje pravne šole).

PEDAGOŠKA AKADEMIJA

Pedagoška akademija je bila ustanovljena z zakonom 26. junija 1961 kot štiriletna visoka šola, vendar je v prvi fazi svojega razvoja organizirala pouk le na prvi stopnji visokošolskega študija, in sicer v dveh skupinah. V skupini »razredni pouk« so pripravljali slušatelje za delo na nižji stopnji osnovne šole (1. do 5. razred); slušatelji skupine »predmetni pouk« pa so se usposabljali za delo na višji stopnji osnovne šole (6., 7. in 8. razred). Na prvi seji uprave šole, katero so sestavljali vsi predavatelji, so za prvo direktorico s tajnim glasovanjem izvolili Drago Humek (Bračič, 1984, 239-243).

Za prvo letno skupščino Pedagoške akademije je uprava šole pripravila »Poročilo Pedagoške akademije za 1. redno letno skupščino«, v kateri je bilo med drugim zapisano, da so se v prvem letu delovanja študentje lahko redno vpisali samo na štiri predmetne skupine: razredni pouk, slovenski-angleški jezik, matematika-fizika in tehnični pouk. V naslednjem letu se je priključila še skupina zemljepis-zgodovina, tretje leto pa še skupine slovenski-srbhovški jezik, slovenski-ruski jezik, biologija-kemija, likovni pouk in glasba (Bračič, 1984, 252).

Prva letna skupščina Pedagoške akademije 14. novembra 1963 v dvorani SGP Konstruktor

Vir: UM

V delovnem predsedstvu sedijo od desne proti levi Franci Šilec, Alenka Glazer, Janko Plemenitaš, Teja Sitar in Mirko Fajdiga. Govornik je Vladimir Bračič, od 1. oktobra 1962 novi direktor Pedagoške akademije, zapisničarka pa Silva Gunzer.

ZDRUŽENJE VISOKOŠOLSКИH ZAVODOV V MARIBORU – PREDHODNIK UNIVERZE V MARIBORU

»Ko se oziram na prehojeno pot, se mi zdi najlepše tisto obdobje, ko smo bili v največjem precepu zaradi dolgotrajnega in burnega zoperstavljanja uveljavljanju naše univerze. Takrat smo tudi uspeli narediti največ in najkakovostnejše. To je obdobje »zaporočenec«, kakor nas je imenoval France Venturini, ko smo vedno znova sestavljali pisma, s katerimi smo prosili, kritizirali, rotili in dokazovali, podobno zaporočenec, ki so pisali turškemu sultanu pismo.« (Lah, T. (1979): Razmišljanje ob 20-letnici začetka Univerze v Mariboru; 20 let visokega šolstva, združenega v Univerzo v Mariboru. Maribor 1979, str. 96.) Prvi je dal pobudo za povezovanje mariborskih višjih šol Tine Lah v svojem poročilu za 3. redno sejo sveta Višje komercialne šole 29. oktobra 1960. Pobudo je prevzela komisija za ustanavljanje in organizacijo višjih in visokih šol pri OLO Maribor, ki je zamisel preverila pri podpredsedniku izvršnega sveta LRS dr. Jožetu Vilfanu. Ta je dal načelno podporo, pri tem pa opozoril, da se višje šole po določilih zakona o visokem šolstvu ne morejo združiti v univerzo, temveč le v skupnost ali združenje. (Bračič, 1984, 263)

Republiški zbor skupščine LRS je obravnaval zakon o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru 23. maja 1961. Vsi prisotni poslanci so glasovali za zakon. Tako je bilo ustanovljeno Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru kot predhodnik univerze, saj je po določilih takratnega zakona o visokem šolstvu opravljalo za vključene zavode skoraj isto funkcijo kot univerza za vključene fakultete. (Bračič, 1984, 264)

Izpisek iz Uradnega lista LRS št. 14/1961

Vir: Dokumentarna zbirka UM

Zakon o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru, ki je začel veljati 1. junija 1961, je vključil v združenje tedaj obstoječe visokošolske zavode: Višjo komercialno šolo, Višjo tehniško šolo, Višjo agronomsko šolo, Višjo stomatološko šolo in Višjo pravno šolo.

24. avgusta 1961 je Tine Lah, po naročilu OLO Maribor sklical prvo sejo začasne uprave Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru, ki so jo v skladu z zakonom o ustanovitvi Združenja sestavljali ravnatelji višjih šol, ki sestavljajo združenje. Seja je bila 28. avgusta v prostorih Višje komercialne šole v Mladinski 9. (Bračič, 1984, 265)

Iz zapisnika te seje je razvidno, da so se je udeležili: Tine Lah, direktor Višje komercialne šole, Draga Humeck, predstavnica Pedagoške akademije, Jože Butinar, direktor Višje agronomsko šole, dr. Aleksander Sterger, direktor Višje stomatološke šole, Darin Hasl, tajnik Višje tehniške šole in France Venturini, direktor Višje pravne šole. Kot prvi sklep so sprejeli, da se Pedagoška akademija vključi v Združenje. Za predsednika začasne uprave so izvolili Tineta Laha. (Bračič, 1984, 265–266)

Člani začasne uprave Združenja (direktorji šol) na obisku Višje stomatološke šole novembra 1961

Vir: UM

Od leve proti desni sedijo: Jože Butinar (VAŠ), Rudi Crnkovič (VEKS), Aleksander Sterger (prvi direktor VSŠ), Milivoj Raič (VTŠ), France Venturini (prvi direktor VPŠ) in Vladimir Bračič (PA). Stojijo: Beno Kirbiš (tajnik VSŠ) ter učitelj VSŠ dr. Milan Jež in dr. Boris Kristan. Fotografiral je predsednik začasne uprave Združenja Tine Lah.

Ustanovna skupščina Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru, 9. decembra 1961 v dvorani Doma JLA

Vir: UM

Skupščini so prisostvovali vsi direktorji mariborskih višjih šol, predstavniki večjih gospodarskih organizacij, gospodarske in trgovinske zbornice za okraj Maribor, učitelji in predstavniki študentov.

Skupščino je začel in pozdravil Tine Lah, predsednik začasne uprave, ki je podal v njenem imenu tudi uvodno poročilo. Od desne proti levi sedijo: Zvone Cajnko, član okrajnega odbora SZDL (Socialistične zveze delovnega ljudstva), dr. N. Dominik, dr. Jože Juhart (dekan Pravne fakultete Univerze v Ljubljani), Jože Pernuš (predsednik Sveta Univerze v Ljubljani), dr. Jože Vilfan (podpredsednik izvršnega sveta LRS), Jože Tramšek (predsednik OLO Maribor), Miloš Ledinek (sekretar okrajnega komiteja ZKS Maribor), Anica Kuhar (podpredsednica OLO Maribor). Za njimi sedijo učitelji Pedagoške akademije: Ivan Burger, Natalija Popović, Jaro Dolar, Francka Varl in Draga Humeck (prva direktorica Pedagoške akademije Maribor).

V razpravi je sodeloval tudi podpredsednik izvršnega sveta LRS dr. Jože Vilfan, ki je ob koncu izrazil željo naj Maribor čimprej postane drugo univerzitetno središče.

Izveček iz zapisnika ustanovne skupščine Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru

Vir: Dokumentarna zbirka UM

Ob koncu je skupščina opravila še volitve predstojnika in namestnika predstojnika Združenja. Po takratnih predpisih so sestavljali volilno telo vsi visokošolski učitelji. Na volilnem seznamu jih je bilo 179, skupščini pa jih je prisostvovalo 115; odstopnost je opravilo 41 delegatov. V imenu kandidacijske komisije je Jože Butinar, direktor VAŠ, za predstojnika predlagal Vladimira Bračiča, profesorja VEKS in za namestnika Jaroslava Černigoja, profesorja VTŠ. Volitve so bile tajne, oba predlagana kandidata pa izvoljena. (Bračič, 1984, 267)

3. februarja 1962 je bila prva seja Sveta Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru, v katerega je Izvršni svet Ljudske republike Slovenije imenoval tri člane iz vrst družbenopolitičnih organizacij, tri člane iz vrst gospodarskih organizacij, po dva člane iz vsakega visokošolskega zavoda združenega v Združenje ter tri študente. Po položaju sta bila člana sveta predstojnik Vladimir Bračič in namestnik predstojnika inž. Jaroslav Černigoj. Skupaj je Svet Združenja šteje 23 članov.

Svet Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru

Vir: UM

15. januarja 1966 se je na svoji prvi seji konstituiral drugi Svet Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru v novi sestavi. Od leve proti desni sedijo Janko Kuster, Jože Butinar, France Venturini, Vladimir Bračič, Borut Maister (predsednik), Tine Lah, Slavko Belina in Rudi Crnkovič ter stojijo Jože Koropec, Bruno Hartman, Rajko Kramberger, Milan Jež, Jože Globačnik, Boris Goljček, Mirko Sitar, Niko Jesenovec, študent, študent, študent, Vanek Šiftar. (Bračič, 1984, 281)

Na svoji 2. redni seji 3. maja 1962 je svet Združenja potrdil ustanovitev Sklada Kidričevih nagrad za študente in Sklada za izgradnjo študentskih stanovanj v Mariboru.

Namen Sklada Kidričevih nagrad za študente je bil spodbujati študente in učitelje k skupnemu raziskovalnemu delu s posebnim poudarkom na povezanosti s prakso. (Bračič, 1984, 270)

Podelitev Kidričevih nagrad za študente visokošolskih zavodov v Mariboru 11. aprila 1965 v Domu družbenopolitičnih organizacij

Predstojnik Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru dr. Vladimir Bračič izročila nagrado Feriju Horvatu, študentu VEKS. Drugi nagradjeni v tem letu so bili še: Marjan Bizovičar, Vinko Kunth, Jakob Pirš in Zdravko Žveč iz VEKS-a, Boris Kramberger in Stefan Križaj iz VTŠ-ja ter Albert Pogorelec iz PA. (20 let visokega šolstva, združenega v Univerzo v Mariboru. Maribor 1979, str. 105–114.)

Študentsko naselje ob parku

Vir: UM

Zavod za urbanizem je leta 1963 predlagal gradnjo študentskih stanovanj na področju severnega dela Tyrševe ulice, kjer je lokacija najbolj ustrezala zaradi primerne oddaljenosti od visokošolskih zavodov, prehrabnih zmogljivosti, mirnega okolja ter bližine športnih in rekreacijskih naprav. Prvi stolpič s 180 ležišči, namejnimi zgolj moškimi stanovalcem, je bil zgrajen in predan v uporabo decembra 1964, ko je Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru ustanovilo tudi samostojni zavod študentski domovi v Mariboru. V treh stolpičih, zgrajenih v obdobju od 1964 do 1971, je bilo skupno 664 ležišč. (Stavbar, V. (2014): Študentski domovi Univerze v Mariboru 1964 – 2014; Več kot le dom: pol stoletja študentskih domov Univerze v Mariboru. Maribor 2014, str. 7.)

Sklep Sveta Višje šole za organizacijo dela v Kranju z dne 29. 1. 1971

Aprila 1971 se je v Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru na lastno pobudo vključila Višja šola za organizacijo dela v Kranju, ki je bila ustanovljena z zakonom Skupščine SR Slovenije 14. julija 1970 in nato 25. septembra 1974 preoblikovana v Visoko šolo za organizacijske vede s študijem na drugi stopnji. Sicer segajo začetki šole v leto 1959, ko je pri Zavodu za izobraževanje kadrov in proučevanju organizacije dela začela izvajati dvoletni neformalni program izobraževanja kadrovskih delavcev Višja kadrovska-socialna šola v Kranju. V letu 1962 je bila šola tudi formalno ustanovljena, ustanovitev je potrdil izvršni svet skupščine SR Slovenije na seji dne 6. septembra 1963, ustanoviteljske pravice pa je prevzela skupščina občine Kranj. Takratna kadrovska šola je imela tri študijske smeri: kadrovske, organizacijske in varstvo pri delu. (Bračič, 1975)

Vir: Dokumentarna zbirka UM

STARA UNIVERZITETNA KNJIŽNICA V MARIBORU NA PRERERNOVI CESTI

Ko je leta 1959 v Mariboru zaživelo visoko šolstvo, njegovi snovalci še niso imeli v mislih urejenega knjižničarstva v njem. Toda študijski procesi na ustanovljenih višjih šolah so potrebovali trdno knjižnično bazo. Tako je takratna študijska knjižnica v Mariboru, ki je zrasla iz 28. maja 1903 ustanovljene znanstvene knjižnice Zgodovinskega društva za Slovenio Štajersko, postala preprosto po logiki stvari osrednja knjižnica začetnega mariborskega visokega šolstva. (Hartman, B. (1979): Univerzitetna knjižnica Maribor; 20 let visokega šolstva, združenega v Univerzo v Mariboru, str. 40.)

USTANOVITEV UNIVERZE V MARIBORU

»Smo na pragu obdobja, ko je delež visokošolsko izobraženih kadrov izredno hitro porasel, ko bo postala normalna zahteva, da naj družba omogoči vsakomur izobrazbo do njegovih maksimalnih sposobnosti in da se naglo spreminja izobraževanje in znanstveno raziskovalna dejavnost v neposredni produkcijski dejavniki. Zaradi tega se mora naše združenje pravočasno in skladno z razvojem njenih članic preoblikovati v sodobno organizirano univerzo.«

(Lah, T. (1971): *Organska rast in afirmacija; Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru MCMLXI–MCMLXXI. Maribor 1971, str. 7*)

10. obletnica Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru

Vir: Danilo Skofič, Večer

28. junija 1971 je Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru pripravilo svečano skupščino. Njeno predsedstvo so sestavljali vsi trije dotakratni njeni predstojniki: Josip Butinar, dipl. inž. (1969–1971), dr. Tine Lah (1967–1969) in dr. Vladimir Bračič (1961–1967).

Vir: Danilo Skofič, Večer, hrani UM

Predstojnik Združenja Josip Butinar je v svojem govoru med drugim dejal:

»Če smo v prvem obdobju do leta 1965 porabili največ svojih moči za utrditev materialnih možnosti in organizacijskih oblik, smo v drugem obdobju skrbeli za poglobitev pedagoškega in znanstvenega dela, utrdili povezavo z gospodarstvom, utrjevali profile naših zavodov in profile kadrov, nastavljali nove kadre, skrbeli za večjo kvalifikacijo naših učiteljev in prispevali k boljši kadrovski strukturi gospodarskih organizacij in družbenih služb, zlasti v severovzhodnem predelu Slovenije... Sedaj smo v začetku tretjega obdobja, ki je pred nami.« (Butinar, J. (1971): Ob desetletnici. Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru MCMLXI–MCMLXXI. Maribor 1971, str. 9.)

Dotedanje ugodno reformno ozračje iz leta 1959/1960 s pozitivnim odnosom do nastajajočih višjih šol se je med letoma 1964–1965 začelo namreč naglo kvariti in je nato prešlo v močno protireformacijo. Slovenska skupščina je 25. marca 1969 sprejela predlog novega zakona, ki je reformo stopnjevanega študija na fakultetah dejansko v celoti odpravila, živa pa je ostala na višjih šolah, predvsem mariborskih, ki jim je pustila odprto pot do nadaljnjega razvoja. (Raič, M. (1979): Veliki korak, 20 let visokega šolstva, združenega v Univerzo v Mariboru. Maribor 1979, str. 99–102.)

Člani raziskovalne skupine projekta »Univerza v Mariboru«

Vir: UM

Priloge za preoblikovanje združenja v univerzo so se začele že leta 1972, ko je bil zastavljen tudi raziskovalni projekt »Univerza v Mariboru«. Člani raziskovalne skupine so se prvič sestali 28. junija 1972 v sejni sobi Višje agronomske šole. (Bračič, 1984, 289)

Vodji raziskovalnega projekta

Vir: UM

Za vodjo raziskovalnega projekta »Univerza v Mariboru« je bil imenovan dr. Vladimir Bračič, za sekretarja projekta pa Franci Pivec, takrat pomočnik glavnega tajnika Združenja, ki je pripravil osnutek dolgoročnega koncepta razvoja visokega šolstva v Mariboru

Vir: UM

Vodja raziskovalnega projekta »Univerza v Mariboru« dr. Vladimir Bračič je septembra 1973 predstavil študiju »Vsebinska zasnova in organizacijski model Univerze v Mariboru« s podnaslovom Obrazložitev in utemeljitev predloga o preoblikovanju Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru v Univerzo v Mariboru.

Podpisovanje Samoupravnega sporazuma o združitvi v univerzo 12. junija 1975

Vir: UM

29. aprila 1975 sprejet Zakon o visokem šolstvu je dal visokošolskim zavodom v Mariboru pravno osnovo za uresničitev cilja preoblikovanja Združenja v Univerzo v Mariboru, saj je določal, da se visokošolske delovne organizacije obvezno združujejo v univerzo s samoupravnim sporazumom, visokošolske organizacije pa se morajo prilagoditi določilom novega zakona najpozneje v šestih mesecih po njegovem izidu. Že oblikovan samoupravni sporazum o združitvi v Univerzo v Mariboru so obravnavali in sprejeli na zborih delavcev in študentov, kjer so izvolili tudi podpisnike. Formalno podpisovanje so pooblaščenim delegatim opravili 12. junija 1975 v veliki sejni sobi na sedežu Združenja visokošolskih zavodov Maribor na Krekovi 2. Od leve proti desni sedijo podpisniki sporazuma: direktor Visoke šole za organizacijo dela v Kranju dr. Bogdan Kavčič, direktor Visoke tehniške šole dr. Ljubomir Črepinšek in študent Univerze v Mariboru dr. Vladimir Bračič. (Bračič, 1975, 76–77)

Podpisovanje Samoupravnega sporazuma o združitvi v univerzo 12. junija 1975

Vir: UM

Od leve proti desni sedijo podpisniki: dr. Zlata Kert (Visokošolska in študijska knjižnica Maribor), ravnatelj Visokošolske in študijske knjižnice dr. Bruno Hartman, direktor Višje agronomske šole dr. Stojan Vrabi, študent Višje agronomske šole Rado Klančar, direktor Višje pravne šole dr. Šime Ivanjko, študent Višje pravne šole Tomo Jarni, direktor Pedagoške akademije dr. Borut Belec, direktor Visoke šole za organizacijo dela dr. Bogdan Kavčič, direktor Visoke tehniške šole dr. Ljubomir Črepinšek in študent Visoke tehniške šole Marjan Kočever. V ozadju stoji predstojnik Združenja dr. Vladimir Bračič. (Bračič, 1975, 76–77)

Redna seja Sveta Združenja 3. julija 1975

Vir: UM

Člani Sveta Združenja so na seji, ki je bila izjemoma v sindikalni dvorani SOZD »Unial« OZD »Impol« v Slovenski Bistrici, ugotovili, da je z odlokom Skupščine SR Slovenije z dne 2. julija 1975 o potrditvi samoupravnega sporazuma o združitvi v Univerzo v Mariboru, ta pravno veljavno ustanovljena ter ob 10.55 uri sprejeli sklep o njeni razglasitvi in imenovanju prvega rektorja in prorektorja:

»Svet Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru na podlagi 2. odstavka čl. 42. samoupravnega sporazuma o združitvi v Univerzo v Mariboru ugotavlja, da je večina delavcev in večina študentov visokošolskih delovnih organizacij Visoke ekonomsko-komercialne šole, Visoke tehniške šole, Visoke šole za organizacijo dela, Pedagoške akademije, Višje agronomske šole in Višje pravne šole ter večina delavcev Visokošolske in študijske knjižnice Maribor na svojih zborih sklenila samoupravni sporazum o združitvi v Univerzo v Mariboru, da so ga podpisali pooblaščenim podpisnikom in da je Skupščina SR Slovenije dne 2. 7. 1975 potrdila tiste njegove določbe, ki zagotavljajo enotnost sistema dela. Svet Združenja visokošolskih zavodov ugotavlja, da je sporazum pričel veljati dne 2. 7. 1975 in razglašja ustanovitev Univerze v Mariboru.

V skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi v Univerzo v Mariboru opravljata do izvolitve oziroma imenovanja novih organov univerze funkcijo rektorja Univerze v Mariboru dr. Vladimir BRAČIČ, dosedanji predstojnik Združenja visokošolskih zavodov Maribor, funkcijo prorektorja pa dr. Rudi CRNKOVIČ, dosedanji namestnik predstojnika združenja. Svečana razglasitev ustanovitve Univerze v Mariboru se bo izvršila ob pričetku novega študijskega leta v mesecu septembru 1975.

Za slovesno razglasitev Univerze v Mariboru se imenuje organizacijski odbor, ki ga sestavlja kolegij predstojnikov visokošolskih delovnih organizacij.« (Bračič, 1975, 76–77)

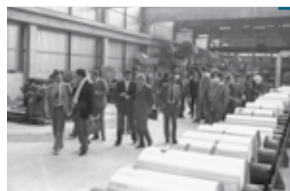
Ob predstojniku Združenja dr. Vladimirju Bračiču sedita na njegovi desni strani predsednik Sveta Združenja Miran Potrč, na njegovi levi pa njegov namestnik dr. Rudi Crnkovič.

Vir: UM

Predsednik Sveta Združenja Miran Potrč je svoj govor ob razglasitvi ustanovitve Univerze v Mariboru 3. julija 1975 začel z besedami: »Ob tem slovesnem trenutku, ko je Svet Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru s svojim sklepom razglasil, da je stopil v veljavo samoupravni sporazum o združitvi v Univerzo v Mariboru, je s tem hkrati razglasil, da začeta z delom nova slovenska univerza.« (Bračič, 1975, 98)

Ogled tovarne Impol v Slovenski Bistrici po razglasitvi veljavnosti samoupravnega sporazuma o združitvi v univerzo

Vir: UM

NOVO UNIVERZO V MARIBORU SMO SLOVESNO RAZGLASILI 18. SEPTEMBRA 1975

Ob zvoku fanfar, ki so naznanile začetek slovesnosti ob razglasitvi Univerze v Mariboru 18. septembra 1975, ob 10. uri v dvorani Union v Mariboru, so prišli na oder delegati podpisnic samoupravnega sporazuma o združitvi v Univerzo v Mariboru ter rektorji in prorektorji. Njihov prihod bo pospremile besede napovedovalke programa: »Spoštovani, danes je za Maribor in Slovenijo prazničen dan. V zboru uglednih gostov in domačinov bo slovesno razglašena ustanovitev druge slovenske univerze. S slovesnostjo bomo zaznamovali pomembno stopnjo v razvoju visokega šolstva v Mariboru, zaznamovali pa bomo tudi veliko preokretnico v duhovnem razvoju našega mesta, naše pokrajine in republike.« (Bračič, V. (1976): Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru 1961–1975 Univerza v Mariboru. Maribor 1976, str. 10–11)

SLOVESNA RAZGLASITEV UNIVERZE V MARIBORU 18. SEPTEMBRA 1975 V DVORANI UNION V MARIBORU

Vir: UM, avtor Danilo Skofič, Večer

Slovesno razglasitev je začel Miran Potrč, predsednika sveta Univerze v Mariboru in član izvršnega komiteja predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, med drugim z besedami: »Visokošolske organizacije združenega dela, ki bodo danes slovesno podpisale listino o združitvi v Univerzo v Mariboru, in sicer: Visoka ekonomsko komercialna šola Maribor, Visoka tehniška šola Maribor, Visoka šola za organizacijo dela Kranj, Pedagoška akademija Maribor, Višja pravna šola Maribor, Višja agronomska šola Maribor in Visokošolska in študijska knjižnica Maribor, praznujejo letos komaj petnajstletnico svojega obstoja. V primerjavi s častitljivimi obletnicami drugih univerz to res ni dolgo obdobje. Toda bogat in hiter družbeni razvoj ter potrebe po vse večjem številu ne le dobrih strokovnjakov, temveč tudi dejavnih in odgovornih udeležencev pri samoupravnem odločanju z jasno razredno socialistično samoupravljaljsko zavestjo so zahtevali od nas, da prilagajamo tudi sistem in institucije vzgojno-izobraževalnega sistema v Sloveniji tem potrebam in ciljem.

Predsednik univerzitetnega sveta Miran Potrč pozdravlja udeležence slovesnosti ob razglasitvi Univerze v Mariboru

Vir: UM, avtor Danilo Cvetnić, Večer

V prvi vrsti sedijo od leve proti desni: dr. Jože Vilfan, Vida Tomšič, Mitja Ribičič, Vitja Rode, Andrej Marinc, Sergej Kraigher, dr. Rudi Cmkovič, France Popit, dr. Marjan Breclj, Slavko Soršak, Anica Kuhar, Beno Zupančič, Ela Ulih, Marko Bulc, Štefan Nemeč in Mara Žiebnik. (Bračič, 1976, 12)

INAVGURACIJA PRVEGA REKTORJA UNIVERZE V MARIBORU PROF. DR. VLADIMIRJA BRAČIČA

Vir: UM, avtor Danilo Skofič, Večer

Pokrovitelj slovesnosti Andrej Marinc, predsednik izvršnega sveta skupščine Socialistične republike Slovenije, predaja prvemu rektorju Univerze v Mariboru prof. dr. Vladimirju Bračiču simbolično knjižnico in odgovornost – rektorsko verižico z besedami: »Ustanovitev Univerze v Mariboru je pomemben dogodek za razvoj višjega in visokega šolstva, pa tudi za družbeni razvoj Socialistične republike Slovenije. Je rezultat zavestnega in smotrnega razvoja. Prepričan sem, da vsi, posebno pa predavatelji in študentje, cela Socialistična republika Slovenija, razumemo ustanovitev Univerze v Mariboru kot etapo v procesu, ki naj ne pomeni le formalne zadostitve določilom novega visokošolskega zakona, temveč enega od praktičnih korakov za uveljavljanje vsebinske reforme višjega in visokošolskega študija.

***
Dovolite, da ob koncu v imenu izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije čestitam vsem, ki ste kakorkoli prispevali k rasti visokega šolstva v Mariboru in še posebej k združitvi v Univerzo. Učiteljem, študentom in delegatom, ki bodo predstavljali interese združenega dela pa prav tako želim, da bi v okviru nove Univerze zagotovili uresničitev naprednih in revolucionarnih reformnih ciljev ter da vaš ustvarjalni nemir ne bi nikoli usahnil in da nikoli ne bi bili tako zadovoljni s svojim delom, da bi nehali iskati boljše, naprednejše!

Tovariš rektor, dovolj, da ti čestitam k združitvi v novo, drugo, slovensko Univerzo in da ti ob tej priložnosti izročim simbol odgovornosti rektorja, ki jo sedaj opraviš in ki jo bodo opravičali drugi tovariši, ki bodo prihajali za teboj.« (Bračič, 1976, 20)

Univerza v Mariboru, katere ustanovitev danes slovesno razglašamo, mora tudi še nadalje poglobljati koncepcijo odprte, z združenim delom tesno prepletene univerze. Z aktom razglasitve samoupravno konstituiranje ni končano. Od formalnih določilih bo treba preiti do resnično nove kvalitete samoupravnega delovanja vseh subjektov na univerzi: študentov, učiteljev in delegatov združenega dela v njej. Strokovno usposobljeni in družbeno angažirani učitelji bodo morali s svojim pedagoškim in znanstvenim delom zagotavljati kvaliteto in marksistično zasnovanost študija, poglobljanje svoje stroke ter aplikacijo dosežkov stroke v neposredni praksi. Verjamemo in želimo, da bo Univerza v Mariboru nadaljevala začete in uresničevala sprejete cilje.«

(Bračič, 1976, 10–11)

Podpisovanje pergamentne listine o ustanovitvi Univerze v Mariboru

Vir: UM, avtor Danilo Skofič, Večer

Po pozdravnem govoru so jo podpisali isti delegati vseh visokošolskih delovnih organizacij, ki so dne 12. junija 1975 podpisali samoupravni sporazum o združitvi v Univerzo v Mariboru. Za Višjo agronomsko šolo sta jo podpisala student Rado Klančar in dekan dr. Stojan Vrabl.

Zbor rektorjev in prorektorjev

Vir: UM, avtor Danilo Cvetnić, Večer

Slovesnosti se je udeležilo tudi dvanajst rektorjev oz. prorektorjev jugoslovanskih univerz in osem tujih univerz oz. visokih šol. Od leve proti desni sedijo: prof. dr. Petar Anič (Osijek), prof. Tibor Hollósy (Szombathely), prof. dr. Slobodan Lazović (Niš), prof. dr. Friedbert Aspetsberger (Klagenfurt – Celovec), prof. dr. Ivo Žuvela (Rijeka), prof. dr. phil. Helmut Florian (Graz – Gradec), prof. dr. Petar Stanišić (Priština), prof. dr. Giampaolo de Ferra (Trieste – Trst), prof. Rudolf Zingel (Marburg a. d. Lahn), prof. dr. Jovan Gligorjević (Beograd), prof. dr. Predrag Vranicki (Zagreb), prof. dr. Vladimir Bračič (Maribor), akad. prof. dr. Janez Miličinski (Ljubljana), prof. dr. Arnold Kränzl (Graz – Gradec), prof. dr. Emir Humo (Sarajevo), prof. dr. Dimitrije Hrisoho (Skopje), prof. dr. Petar Drezgić (Novi Sad), prof. dr. Otto Günter (Berlin), prof. Mojsije Lazarević (Titograd), prof. dr. Hans Bach (Linz) in prof. dr. Dinko Foretić (Split). (Bračič, 1976, 9)

OD PRVE VIŠJE ŠOLE DO UNIVERZE

V imenu Univerze v Ljubljani je izročil pozdrave in zlato plaketo rektor akad. prof. dr. Janez Milčinski z besedami: »Univerza v Ljubljani s svojimi fakultetami in inštituti čestita Univerzi v Mariboru ob slovesni razglasitvi ustanovitve in ji želi, da bi uspešno opravljala svoje poslanstvo na vzgojno-izobraževalnem, znanstveno-raziskovalnem in strokovnem področju. Univerza v Ljubljani se s svojimi učitelji in drugimi delavci ter študenti pridružuje vsem, ki najmlajši med jugoslovanskimi univerzami izrekajo najboljše želje za plodno delo na vseh področjih njene dejavnosti. Ustanovitev Univerze v Mariboru je nov pomemben korak v graditvi in krepitevi visokega šolstva v Sloveniji in Jugoslaviji. Skupaj si bomo prizadevali za preobrazbo izobraževalnega procesa, za utrditev in poglobitev samoupravljanja, za svobodni razvoj znanosti, za utrjevanje bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti ter za znanstveno in pedagoško sodelovanje z univerzami v Jugoslaviji in v tujini. Sprejmi, tovariš rektor, spomenico in v spomin na današnji dan ter v opombo za prihodnje dni zlato plaketo ljubljanske Univerze.« (Bračič, 1976, 24)

Vir: UM, avtor Danilo Skofič, Večer

Prof. dr. Arnold Kränzlein, Rektor der Universität Graz – Univerza v Gradcu, Republika Avstrija, med pozdravnim nagovorom: »Der Geburtstag einer neuen Universität ist immer ein Festtag für die wissenschaftliche Welt, ein besonderer Festtag aber natürlich für die bereits bestehenden Hochschulen.

Als derzeitiger Rektor der Universität Graz bin ich daher sehr gerne Ihrer Aufforderung zur heutigen Geburtstagsfeier gefolgt, ist Maribor doch vom heutigen Tage an die Graz nächst gelegene Universitätsstadt außerhalb der Steiermark. Vor allem aber bin ich gekommen, um die junge Universität an ihrem Geburtstag der Unterstützung der Universität Graz zu versichern und zu versprechen, daß wir alles in unseren Kräften Stehende zu tun bereit sind, um den Professoren, Assistenten und Studierenden der Universität Maribor Hilfestellung beim Aufbau ihrer Alma mater zu leisten, im Geiste der »amicitia universitatum« und der Verbundenheit zwischen Steiermark und Slowenien, Österreich und Jugoslawien.

In diesem Sinne übergebe ich die Glückwunschartikel des Akademischen Senates der Universität Graz und wünsche der neuen Hohen Schule von Herzen ad multos annos!

Rojstvo nove univerze je zmeraj praznik za svet znanosti, poseben praznik pa seveda za že obstoječe visoke šole.

Kot sedanji rektor Univerze v Gradcu sem se zelo rad odzval vašemu vabilu na današnjo proslavo ustanovitve, saj je Maribor od danes naprej Gradcu najbližje univerzitetno mesto izven Štajerske. Prišel pa sem predvsem zato, da bi mladi Univerzi ob njenem rojstvu zagotovil vso podporo graške Univerze in da bi obljubil, da smo pripravljeni po svojih močeh storiti vse, da bi profesorjem, asistentom in študentom mariborske Univerze pomagali pri izgradnji njihove alma mater v duhu amicitia universitatum in v duhu povezovanja Štajerske s Slovenijo, Avstrije z Jugoslavijo.

V tem smislu predajam čestitke akademskega senata graške Univerze in od srca želim novi visoki šoli: ad multos annos! « (Bračič, 1976, 36)

Vir: UM, avtor Danilo Cvetnič, Večer

Predsednik skupščine občine Maribor Vitja Rode izročila rektorju Univerze v Mariboru dr. Vladimirju Bračiču Zlati grb mesta Maribor z besedami: »Ustanovitev Univerze v Mariboru je uspešno zaključena etapa v razvoju mariborskih višjih in visokih šol, ki ni pomembna le za šole, ampak tudi za dosedanja in bodoči razvoj Maribora in občine ter sploh severovzhodne Slovenije in za razvoj celotnega slovenskega visokega šolstva ter gospodarstva. Zato je najvišje priznanje zlati grb mesta Maribora, ki se podeljuje Univerzi v Mariboru, hkrati priznanje vsem delavcem v šolah in v mariborskem združenju visokošolskih zavodov.« (Bračič, 1976, 25–26)

Vir: UM, avtor Danilo Cvetnič, Večer